

Mahkeme Kararı Olmaksızın Yurt Dışında Opere Olan Bir Cinsiyet Değişimi Vakası (Olgu Sunumu)

A Gender Change Case who Operated Abroad without Court Permission (Case Report)

Yusuf ATAN¹, Murat AKBABA², Zekeriya TATAROĞLU³, Mustafa Kenan ASILDAĞ⁴, Veysel DAŞ³

¹ Uzman Dr. Adli Tıp Kurumu Çankırı Adli Tıp Şube Müdürlüğü, ÇANKIRI

² Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, GAZİANTEP

³ Ar. Gör. Dr. Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, GAZİANTEP

⁴ Uzman Dr. Adli Tıp Kurumu Gaziantep Adli Tıp Şube Müdürlüğü, GAZİANTEP

Öz

Cinsiyet değişiminin etiolojisinde rol oynayan faktörler biyolojik ve psikososyal faktörler olarak iki ana başlıkta ele alınabilir. Bildirilen oranlara bakılarak transseksüalitenin erkeklerde kadınlara göre 3-4 kat daha sık görüldüğü söylenebilir.

36 yaşında olgu, yurt dışında cinsiyet değiştirme operasyonu olduktan sonra cinsiyet (kimlik) değişimi için Gaziantep Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına başvurmuştur.

Olgu, Adli Tıp Anabilim Dallarına 'cinsiyet değişimi' vakalarının neden sıklıkla opere olduktan sonra başvurdukları konusunda tartışmaya açmak amacı ile sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet değişimi, transseksüalite, adli tıp.

Abstract

Etiology of gender change can be addressed in two main categories as biological and psychosocial. According to the reported rates, it can say that the transsexuality is 3-4 times more frequent in men than in women.

36 year-old case applied to Gaziantep University Forensic Medicine Department for gender change (identity) after was operated abroad.

The case was presented to discuss why often the 'gender change' cases are applying to Forensic Medicine Departments after being operated.

Key Words: Gender change, transsexualism, forensic medicine.

GİRİŞ

Cinsellik, öteden beri ahlakın, dinlerin ve yasaların en önemli konuları arasında yer almıştır. Bu mekanikler zemininde üreme ve çoğalmaya yönelik olmayan cinsel tercihler sapıklık olarak değerlendirilmiştir (1). Cinsiyet, organik ve psikolojik süreçler neticesinde oluşmaktadır (2).

20. yüzyılın başlarında "transseksüellik ve travestilik" ifadelerini Magnus Hirschfeld literatüre katmıştır (3). Bireyin transseksüel sayılabilmesi için esas cinsiyet kavramı ve bedeni ile ilgili olabilecek ve de onu çağrıştıracak her şeyden nefret etmesiyle birlikte karşıt cinsin tüm özelliklerini benimsemesi gerekmektedir (2). Ayrıca transseksüalite, kişinin anatomik cinsiyetine dair özelliklerden aşırı rahatsızlık duyması, bu özellikleri gizlemesi ya da reddetmesi, karşı cinsin birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerine sahip olmak istemesi olarak da tanımlanabilir (4). Transseksüalite ile transvestizm karışabilmektedir. Fakat transvestizmde kişi bedeninden memnundur ve cinsiyet değiştirme isteği bulunmamaktadır. Aradaki farka rağmen yine de her iki durum bazen birlikte görülebilmektedir (5).

Ülkemizde cinsiyet değişimi konusunun hukuki tarihçesine bakıldığında ilk düzenlemenin 1988 (Türk Kanunu Medenisi (TMK) madde 29.) yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu düzenlemeden önce Yargıtay'a göre hermafroditler dışında cinsiyet değişimi asla kabul edilemezdi. 1988 yılında yapılan ilk düzenlemede

-günümüzde hala önü alınamayan mahkeme kararı olmaksızın opere olmak hususu- cinsiyet değiştirme ameliyatının şartlarını ve esaslarını belirleme bakımından yetersiz kalmıştır (6). 2001 yılında yapılan düzenlemede (4721 sayılı TMK madde 40.); "Cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse, şahsen başvuruda bulunarak mahkemeye cinsiyet değişikliğine izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilebilmesi için, istem sahibinin onsekiz yaşını doldurmuş bulunması ve evli olmaması; ayrıca transseksüel yapıda olup, cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu ve üreme yeteneğinden sürekli biçimde yoksun bulunduğunu bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporuyla belgelemesi şarttır. Verilen izne bağlı olarak amaç ve tıbbî yöntemlere uygun bir cinsiyet değiştirme ameliyatı gerçekleştirildiğinin resmî sağlık kurulu raporuyla doğrulanması hâlinde, mahkemeye nüfus sicilinde gerekli düzeltmenin yapılmasına karar verilir." olarak belirtilmiştir (7).

Yurtdışında cinsiyet değişimi operasyonlarını olduktan sonra ülkemizde cinsiyet (kimlik) değişimi için mahkemeye başvuran ve Gaziantep Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına yönlendirilen bir olgu üzerinden, ülkemizdeki cinsiyet değişimi talep eden vakaların bu şekilde bir yol haritası izlemelerinin nedenlerini kısmen de olsa ortaya koymak ve bu sorunu tartışarak çözümüne katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

İletişim: Dr. Yusuf Atan, Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Çankırı

Tel : 0 533 573 55 58

E-Posta : dr.yusufatan@gmail.com

Geliş Tarihi : 22.02.2018

DOI: 10.17517/ksutfd.397645

Kabul Tarihi : 02.04.2018

OLGU SUNUMU

36 yaşında olgu, “küçüklüğünden beri kendisini erkek gibi hissettiğini, erkek oyuncaklarına ve oyunlarına ilgi duyduğunu, kızlara karşı cinsel arzu beslediğini fakat bireysel olarak nefret ettiğini” ifade etmiştir. Sonrasında bu duygudurum zemininde cinsiyet değiştirmeye karar verdiğini belirtmiştir. Sosyal medya vasıtasıyla kendisi gibi hisseden bireylere ve onların dayanışma merkezlerine ulaşarak kendi aralarında topladıkları parayla Almanya’ya giderek penis rekonstrüksiyonu operasyonu geçirmiştir.

Hormonal tedavi almadan erkek tipi kıllanması da olan olgu bütün cerrahi tedavilerini tamamladıktan sonra adli mercilere cinsiyet (kimlik) değişimi için başvurmuş ve bu merciler tarafından Gaziantep Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalına yönlendirilmiştir.

İlgili bölümlere yapılan konsültasyonlar ve Adli Tıp Anabilim Dalınca yapılan değerlendirme neticesinde; sol bacadan doku alınmak suretiyle penis rekonstrüksiyon operasyonu olduğunun saptandığı, çekilen Abdominal MRG’sinde skrotal bölgede protezler izlendiği, prostat ve overlerin izlenmediği, kromozom analiz sonucu 46-XX olduğu, sonuç olarak şahsın genotip olarak dişi, fenotip olarak erkek olduğu, çocuk sahibi olamayacağı ve erkek olarak kabul edilmesi gerektiği şeklinde rapor tanzim edilmiştir.

TARTIŞMA

Ülkemizde cinsiyet değişimi için adli mercilere başvuran olgu sayısı giderek artmaktadır. Kapalı toplum yapısına ek olarak nasıl bir yol izleneceğinin bilinmemesi nedeniyle de başvur(a)mayan vakaların çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Bu hususta başvuran vakaların son zamanlarda birçoğunun cinsiyet değişimi için belli operasyonlar geçirdikten sonra cinsiyet değiştirmek (kimlik) üzere adli mercilere başvurduğu görülmektedir. Zaten ülkemizde cinsiyet değişikliği meselesi, ilk kez, yurt dışında opere olduktan sonra nüfus siciline yansıtılmak isteyen bir ses sanatçısı ile tartışma konusu olmuştur (5). Yurtdışında ise ilk cinsiyet değişimi operasyonu 1952 yılında yapılmış ve ilk Cinsel Kimlik Kliniği 1966 yılında kurulmuştur (4, 8).

Haklarında karar vermede geciken adalet ve sağlık sistemi nedeniyle olguların bu tür bir yol haritası izlemeye mecbur kaldığı fikri uyanmaktadır. Kimlik ve cinsiyet hususunda ruhen ve bedenen zaten sıkıntılar sarmalında yaşayan bu bireylerin hoşgörü ile topluma kabul edilmesi, hukuki ve tıbbi açıdan hayatını idame etmeleri gereken cinsiyette yaşayabilmesi için tıp ve hukukun müşterek olarak mümkün olduğunca kolaylık sağlaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu hoşgörü ve gerektiği yerde destek silsilesinin yukarıda arz edilen tıkanıklığı çözebileceği kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Adasal R. Normal ve Anormal Cinsiyet ve Evlilik, Doruk Yayınevi, Ankara, 1957;411-8.
2. Biçer Ü, Çolak B, Bilgili M, Dinçmen K. Transseksüalite mi, Homoseksüalite mi? Olgu sunumu. Adli Tıp Bülteni, 1996; 1: 89-93.
3. Özkan S. Cinsiyet Geçiş Sürecinin Hukuki ve Toplumsal Boyutu: Haklar ve İhlaller. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017; 14: 55-84.
4. Keskin N, Yapça G, Tamam L. Transseksüalizm: Klinik Özellikleri ve Yasal Konular. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2015; 7: 436-47.
5. Sungur M, Yalnız Ö. Transseksüalite: İlgili kavramlar ve Cinsiyet Düzenleme Girişimleri. Klinik Psikiyatri Dergisi, 1999;1: 49-54.
6. Başara Turan G. Türk Medenî Kanunu’nun 40’ıncı Maddesi Kapsamında Cinsiyet Değişikliği ve Hukukî Sonuçları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2012; 103: 245-66.
7. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html> Erişim tarihi:18.02.018.
8. Beemyn G. A Presence In The Past: A Transgender Historiography. J Womens Hist, 2013;4: 113-21.